

Od redakcji

Na początku września 2022 r. otrzymaliśmy bardzo smutną wiadomość o nagłym odejściu pani prof. dr hab. Krystyny Szafraniec, wybitnej socjolożki, związanej przez większą część życia zawodowego z Uniwersytetem Mikołaja Kopernika w Toruniu, ale też z Instytutem Rozwoju Wsi i Rolnictwa Polskiej Akademii Nauk. Z tego powodu bieżące wydanie *Wsi i Rolnictwa* otwiera wspomnienie o zmarłej autorstwa dr hab. Sylwii Michalskiej – współpracownicy i koleżanki prof. Szafraniec. W swojej pracy naukowej Pani Profesor zajmowała się wieloma istotnymi dla społeczeństwa zagadnieniami. Szczególne miejsce wśród jej zainteresowań miała tematyka postaw, wartości, problemów i aktywności młodzieży, zwłaszcza tej związanej w różny sposób z obszarami wiejskimi. Równocześnie, współtworząc toruński ośrodek badań nad edukacją i młodzieżą, prof. Szafraniec znana była z owocnej współpracy z naukowcami i naukowcami znajdującymi się u progu swojej działalności badawczej.

Tak się złożyło, że prezentowany numer kwartalnika oddaje w części swoje łamy właśnie młodemu osobom, niedawnym absolwentom uczelni wyższych, którym bliska jest problematyka badawcza dotycząca obszarów wiejskich. Trzy spośród pięciu opublikowanych w nim artykułów zostało bowiem przygotowanych przez uczestniczki i uczestnika II i III edycji konkursu na najlepszą pracę magisterską poświęconą rozwojowi obszarów wiejskich – wydarzenia organizowanego przez IRWiR PAN oraz Fundację Europejski Fundusz Rozwoju Wsi Polskiej (EFRWP). Laureatka wspomnianego konkursu i wyróżnieni w nim pozytywnie odpowiedzieli na zaproszenie redakcji kwartalnika do napisania tekstu o tematyce wiejskiej. Jedną z osób wyróżnionych w II edycji konkursu była pani Paulina Zasada, autorka artykułu pt. „Koncepcje ustroju rolnego w kontekście wybranych konstytucji państw europejskich”, w którym dokonano analizy znaczenia i sposobu uregulowania kwestii stosunków agrarnych w ustawach zasadniczych Norwegii, Szwajcarii, Włoch, Portugalii, Bułgarii i Serbii oraz zwrócono uwagę na kontekst normowania problematyki rolnej w najważniejszym akcie normatywnym dla każdego z wymienionych krajów.

Osobą wyróżnioną w II edycji konkursu IRWiR PAN i EFRWP na najlepszą pracę magisterską, której opracowanie przedstawiamy, był również pan Oskar Kowalczyk, student Interdyscyplinarnej Szkoły Doktorskiej Politechniki Łódzkiej. W artykule pt. „Metody waloryzacji dziedzictwa kulturowego w ruralistycznych układach osadniczych. Propozycja oceny wartości układów przestrzennych na podstawie dotychczasowych opracowań” pan Kowalczyk, uwzględniając studia

literaturowe oraz wyniki badań terenowych przeprowadzonych w trzech wsiach, zaprezentował autorską metodę oceny wartości danego terenu pod kątem predyspozycji do objęcia go ochroną konserwatorską.

Kolejny tekst składający się na nr 3/2022 kwartalnika został napisany przez panią Paulinę Krupińską, nagrodzoną w III edycji wspomnianego konkursu. W artykule „Dokumenty planistyczne a ekspansja ferm przemysłowych w gminach wiejskich w Polsce” autorka ukazała rolę planowania przestrzennego w zapobieganiu niekontrolowanemu rozrostowi gospodarstw rolnych z intensywną produkcją drobiu, a jednocześnie zasugerowała rozwiązania, które mogłyby przyczynić się do poprawy jakości życia i stanu środowiska przyrodniczego w gminach, gdzie są lub będą zlokalizowane takie podmioty.

Dwa następne opracowania opublikowane w tym numerze *Wsi i Rolnictwa* nie mają związku ze wspomnianym konkursem na najlepszą pracę magisterską i zostały nadesłane przez badaczki i badaczy z bogatszym doświadczeniem naukowym. Tekst pt. „Znaczenie obszarów wspólnie użytkowanych (*land commons*) w Polsce w produkcji żywności – wstęp do dyskusji”, autorstwa Ruty Śpiewak, Anny Kłoczko-Gajewskiej i Justyny Kłobukowskiej, zawiera wyniki badań odnoszące się do jednego z wielu aspektów problematyki dóbr wspólnych – słabo dotąd rozpoznanego, zwłaszcza w literaturze krajowej. W wyniku przeprowadzonej analizy badaczki oszacowały tu wielkość obszarów wspólnie użytkowanych w Polsce, jak również określiły w przybliżeniu ilość pozyskiwanej żywności z takich terenów. Ostatni prezentowany artykuł, pt. „Factors Influencing Production and Market Participation among Smallholder Tomato Growers in Makhuduthamaga Municipality, Greater Sekhukhune District of Limpopo Province, South Africa”, autorstwa Puseletso Perpetua Kalauby, Abeneta Belete i Mmapatli Precious Senyolo oparty został na ekonometrycznej analizie oddziaływania wybranych czynników społeczno-ekonomicznych na poziom produkcji rolnej i aktywność rynkową gospodarstw rolnych w Republice Południowej Afryki.

Numer trzeci kwartalnika zamyka recenzja książki *Szkice o polskiej socjologii wsi* autorstwa prof. dr. hab. Andrzeja Kalety, przygotowana przez panią Joannę Najbor, studentkę Szkoły Doktorskiej Nauk Społecznych Uniwersytetu Jagiellońskiego. W swoim tekście doktorantka zaznacza motywacje, które skłoniły prof. Kaletę do przygotowania wspomnianej monografii, związane m.in. z potrzebą utrwalenia tej uznanej, choć powoli zanikającej subdyscypliny socjologii. Jednocześnie recenzja pani Najbor szczegółowo opisuje zawartość opracowania prof. Kalety, wskazując na nie całkiem pesymistyczne perspektywy dla „wiejskiego” przedmiotu badań, podlegającemu ciągłej redefinicji i przemianom perspektyw jego naukowego oglądu.

Michał Dudek

Redakcja kwartalnika *Wież i Rolnictwo*